

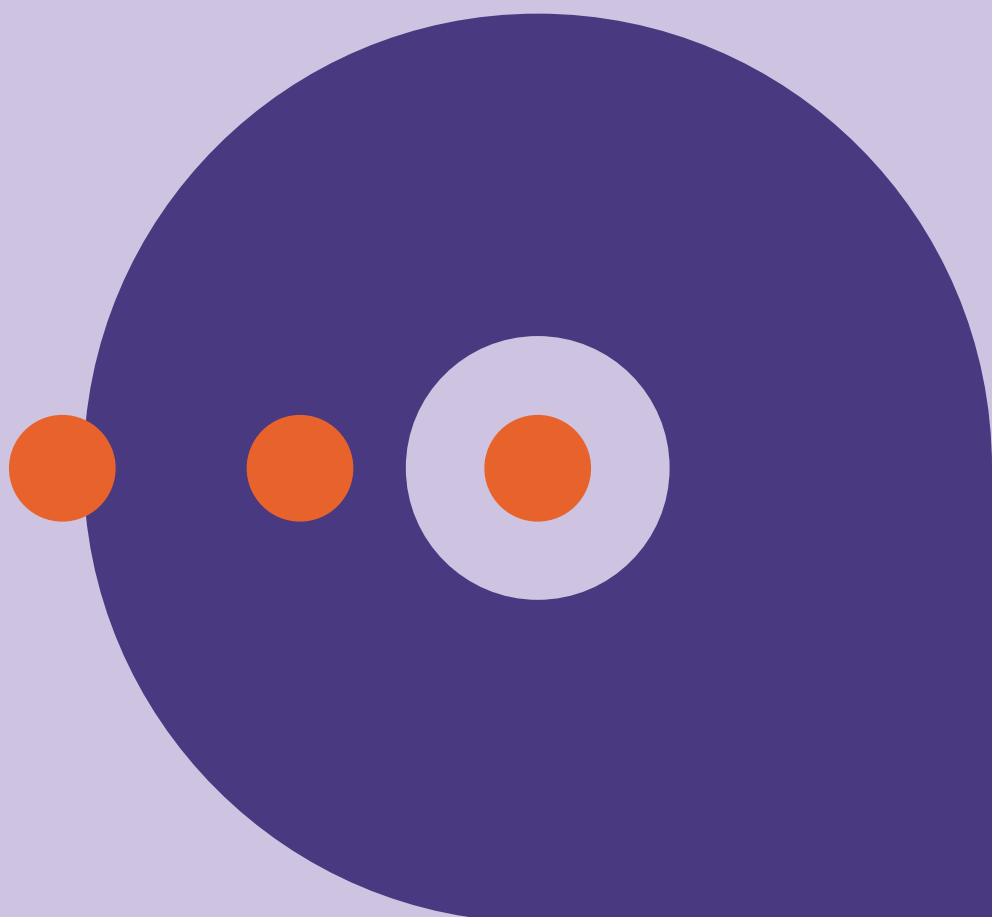
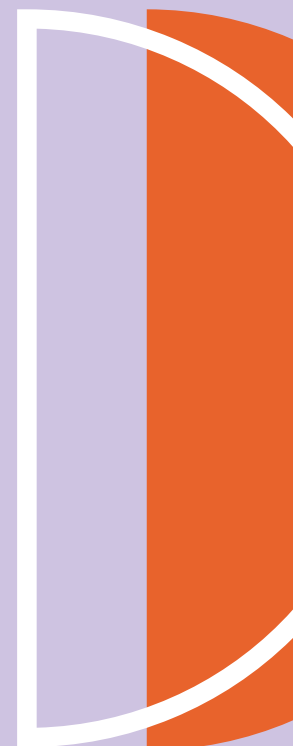
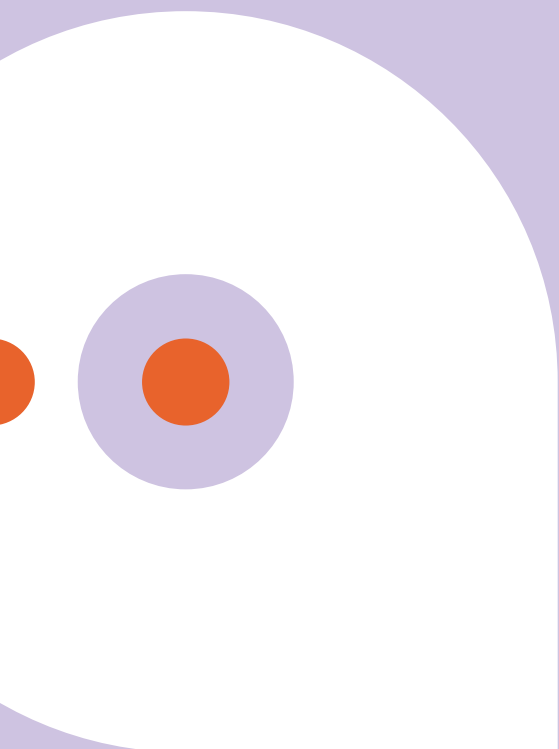

European
Commission

EUROPESE BURGER- PANELS

HAAT IN ONZE SAMENLEVING BESTRIJDEN

Informatiepakket

Over dit Pakket

Welkom bij het Europese burgerpanel over «Haat in onze samenleving bestrijden».

Allereerst willen we u hartelijk bedanken voor uw deelname aan dit proces. We hopen dat u het informatief, interessant en leuk vindt! U bent één van de 150 deelnemers die willekeurig uit alle 27 EU-lidstaten zijn geselecteerd om te bespreken hoe haat in Europa kan worden bestreden.

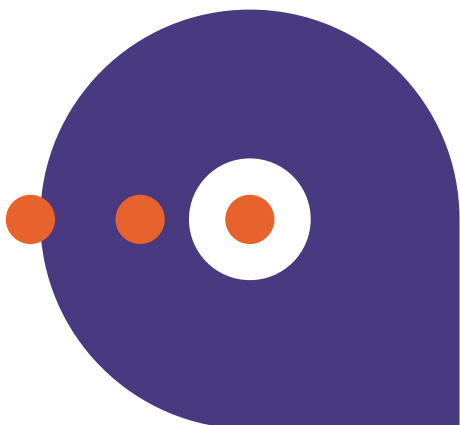
Uit verschillende rapporten en gegevens blijkt dat er in Europa momenteel sprake is van een alarmerende toename van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven. Haat kwetst niet alleen de individuen, groepen en gemeenschappen die er rechtstreeks het doelwit van zijn, maar leidt ook tot polarisatie en belemmert een vrij en levendig democratisch debat. Haatuitingen ondermijnen de samenleving als een geheel en bedreigen de grondslagen van onze democratieën.

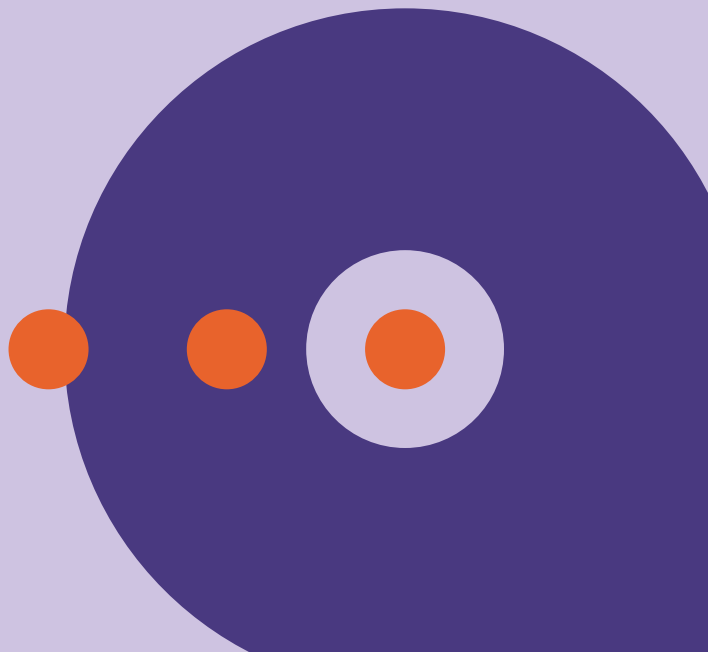
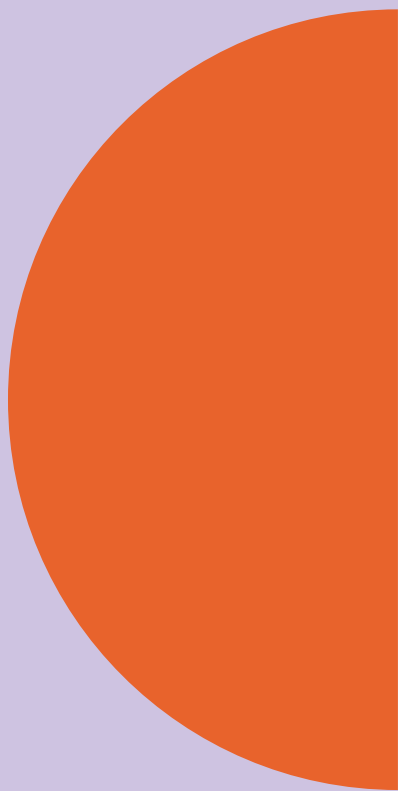
Op 6 december 2023 hebben de Europese Commissie en de EU-hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken een gezamenlijke mededeling aangenomen over «Geen plaats voor haat: een Europa verenigd tegen haat». Deze mededeling roept op tot het creëren van een open, pan-Europese ruimte voor dialoog die burgers uit de hele EU samenbrengt om manieren te bespreken om van haat en verdeeldheid over te stappen naar het gedeelde genot van onze Europese waarden van gelijkheid, respect voor mensenrechten en waardigheid. Dit Europese burgerpanel over «Haat in onze samenleving bestrijden» is een reactie op deze oproep en we willen u dan ook hartelijk bedanken dat u bereid bent aan dit debat deel te nemen.

Samen met de andere deelnemers zult u verschillende manieren bekijken waarop wij allemaal - EU-instellingen, lidstaten, maatschappelijke organisaties, de media en andere actoren - kunnen bijdragen om de haat in onze samenleving te bestrijden en gelijkheid, respect voor mensenrechten en waardigheid opnieuw te bevestigen.

Dit «Informatiepakket» is bedoeld om u door het proces te begeleiden. Het is ingedeeld in vier hoofdstukken.

- 1. PROCES: WAT ZIJN EUROPESE BURGERPANELS?** 4
Het doel van de burgerpanels is om burgers centraal te stellen in de publieke beleidsvorming. In dit hoofdstuk geven we u een kort overzicht van hoe het proces werkt.
- 2. OPDRACHT: WAAR GA IK AAN WERKEN?** 6
De Europese Commissie heeft dit burgerpanel bijeengeroepen om een specifieke taak uit te voeren: hier vindt u de vraag waarop u wordt uitgenodigd te antwoorden.
- 3. ONDERWERP: WAT MOET IK WETEN OVER HAAT?** 8
Haat is een complex en gevoelig onderwerp. Om bij te dragen aan een wederzijds begrip van het onderwerp, vindt u hier wat basisinformatie en een overzicht van wat de EU momenteel doet om haat te bestrijden.
- 4. PRACTISCHE INFORMATIE** 12
We willen uw deelname graag zo vlot mogelijk maken. In dit hoofdstuk vindt u informatie over uw reis, verblijf, dagelijkse uitgaven en andere praktische informatie.

1 / Proces: Wat zijn Europese burgerpanels

ACHTERGROND

Burgerpanels van de Europese Commissie brengen willekeurig geselecteerde deelnemers uit alle 27 EU-lidstaten samen om belangrijke nieuwe wetten en andere initiatieven op Europees niveau te bespreken.

De Panels zijn ontstaan na de Conferentie over de toekomst van Europa die in 2021-2022 plaatsvond. Destijds kwamen er 800 willekeurig gekozen burgers bij elkaar om hun perspectieven en ideeën over onderwerpen zoals economie, sociale rechtvaardigheid, banen, onderwijs, cultuur, jeugd, sport, digitale transformatie, EU-democratie, waarden, veiligheid, rechtsstaat, klimaatverandering, gezondheid, migratie en de rol van de EU in de wereld te delen.

Toen de conferentie op 9 mei 2022 eindigde, hadden de deelnemers 178 aanbevelingen geformuleerd. Deze vormden de basis voor 49 voorstellen en meer dan 300 gerelateerde maatregelen die uit de conferentie voortvloeiden. De burgers die aan deze Conferentie deelnamen, pleitten voor gelijkaardige, meer frequentere mogelijkheden voor toekomstige burgerparticipatie in de Europese beleidsvorming. Als reactie daarop kondigde de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, de organisatie aan van nog meer Europese burgerpanels om willekeurig geselecteerde burgers te raadplegen over belangrijke EU-kwesties.

De volgende panels behandelden meer specifieke beleidsonderwerpen: wat te doen met voedselverspilling, de voor- en nadelen van virtuele werelden, het recht en de mogelijkheden om te leren en te studeren in andere EU-landen, en de manieren om energie-efficiëntie te verbeteren. Dankzij de hulp van tolken konden de deelnemers in hun eigen taal met elkaar communiceren. Als panellid neemt u de fakkel over van een lange

rij Europese medeburgers, dit keer met als onderwerp "Haat in onze samenleving bestrijden". Gebaseerd op jullie discussies, ontwikkelen jullie aanbevelingen die de Europese Commissie in overweging zal nemen bij het opstellen van hun beleid.

HOE GAAT DIT EUROPEES BURGERPANEL IN ZIJN WERK?

Elk panel bestaat uit 150 willekeurig gekozen burgers uit alle EU-lidstaten, die de diversiteit van de EU vertegenwoordigen en waarvan één derde jonger is dan 26 jaar, om ervoor te zorgen dat er een goede discussie tussen de generaties ontstaat.

Het panel combineert samenwerking in kleine groepen (van ongeveer 12 personen) met plenaire werkzaamheden (alle 150 deelnemers samen). In de kleinere werkgroepen krijgt u de kans om dieper in te gaan op verschillende aspecten van het onderwerp "Haat in onze samenleving bestrijden". Alle 150 deelnemers komen ook samen in "plenaire" sessies, om te delen, te luisteren en feedback te geven op de input van de andere kleine groepen. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden zullen panelliden worden ondersteund door een lokaal team. Dit team bestaat uit experts in het ondersteunen van groepswork. Zij zullen helpen om het groepswork dynamischer te maken, om het beste te halen uit elke individuele bijdrage en uit de groep als een geheel. Zij zullen de burgers ook voorzien van een reeks tools voor samenwerking en collectieve besluitvorming.

U wordt ook ondersteund door helpers ter plaatse, die praktische informatie kunnen geven en ook specialisten op het gebied van haat en de verschillende vormen ervan. U zult ook getuigenissen en inzichten horen van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, instellingen en de academische wereld.

¹ Informatie over de Conferentie over de toekomst van Europa vindt u hier: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en

² Zie: <https://equineteurope.org>

³ Zie: <https://ceji.org> en <https://www.facingfacts.eu>

WIE ORGANISEERT DIT EUROPESE BURGERPANEL?

De **Europese Commissie** is de belangrijkste organisator. De Europese Commissie is naast het Europees Parlement en de Raad een van de belangrijkste EU-instellingen. De Commissie helpt de algemene strategie van de EU te delen, stelt nieuwe EU-wetgeving en -beleid voor, houdt toezicht op de uitvoering ervan en beheert de EU-begroting. Het Europees Burgerpanel over de aanpak van haat in de samenleving wordt gezamenlijk georganiseerd door twee afdelingen van de Europese Commissie: het directoraat-generaal Communicatie en het directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken.

Het **directoraat-generaal Communicatie** ("DG-COMM") is de afdeling van de Commissie die verantwoordelijk is voor het communiceren en uitleggen van het EU-beleid aan een extern publiek. Het houdt de Commissie op de hoogte van politieke ontwikkelingen en trends in de publieke opinie en de media. Het bevordert ook de rechtstreekse betrokkenheid met burgers door middel van participatie- en overlegprocessen, waaronder de Europese burgerpanels en het [Platform voor burgerbetrokkenheid](#).

Het **directoraat-generaal Justitie en Consumentenzaken** ("DG-JUST") is de afdeling van de Commissie die verantwoordelijk is voor het EU-beleid inzake justitie, consumentenrechten en gendergelijkheid. Als onderdeel van hun missie moet DG JUST ervoor zorgen dat de grondrechten, zoals die zijn vastgelegd in het EU-Handvest van de grondrechten, daadwerkelijk worden geëerbiedigd, bevordert en beschermd. Het is ook het directoraat dat verantwoordelijk is voor het werk van de Commissie op het gebied van de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven.

HET KENNISCOMITÉ

De paneldiscussies worden begeleid en geadviseerd door een speciaal Kenniscomité, dat u van de nodige kennis zal voorzien die u nodig hebt om het onderwerp te begrijpen en solide aanbevelingen te ontwikkelen. Alle leden brengen een verschillende en aanvullende expertise over het onderwerp in:

Arun MANSUKHANI

Klinisch psycholoog, gespecialiseerd in psychologisch trauma

Daris LEWIS RECIO

Juridisch en beleidsmedewerker bij Equinet²

Federico FALOPPA

Hoogleraar sociolinguïstiek aan de Universiteit van Reading

Jelena JOVANOVIĆ

Coördinator van de Intergroep Anti-Racisme en Diversiteit

bij het Europees Parlement

Manos TSAKIRIS

Hoogleraar psychologie aan de Universiteit van Londen

Nesrine SLAOUI

Onafhankelijk journalist en auteur

Robin SCLAFANI

Directeur van CEJI en coördinator van het Facing Facts Network³

Tommaso CHIAMPARINO

Beleidsmedewerker bij het directoraat-generaal Justitie

en Consumentenzaken, Afdeling Grondrechtenbeleid (DG JUST)

HET BURGERPANEL OVER "HAAT IN ONZE SAMENLEVING BESTRIJDEN"

Samen met de andere deelnemers zult u voor drie sessies bijeenkomen. Twee sessies zullen persoonlijk plaatsvinden in Brussel en één sessie zal online zijn:

- **Sessie 1: 5-7 april 2024**
(ter plaatse in Brussel, België)
- **Sessie 2: 26-28 april 2024**
(online via een videoconferentie-tool)
- **Sessie 3: 17-19 mei 2024**
(ter plaatse in Brussel, België)

OVER EEN GEVOELIG ONDERWERP DELIBEREREN

Als organisatoren van het Europees burgerpanel is het onze verantwoordelijkheid om van het panel een veilige ruimte te maken waar alle panelleden en uitgenodigde deelnemers de kans krijgen om vrijuit te spreken en gehoord te worden, zolang ze de standpunten en ervaringen van anderen respecteren. Wij streven ernaar om voor iedereen een respectvolle omgeving te creëren. Wat voor de ene persoon als "veilig" of "aanvaardbaar" wordt ervaren, geldt misschien niet voor iemand anders met een andere levenservaring. Jullie discussies zullen zich richten op jullie ervaringen, maar ook op de ervaringen van mensen die te lijden hebben gehad en nog steeds lijden vanwege haat.

We stellen een aantal basisregels op en, het allerbelangrijkste, we passen het "doe-geen-schade"-principe toe om de kans op psychologische schade voor de deelnemers zo veel mogelijk te beperken (zoals geweld en conflicten, trauma's of geestelijke gezondheidsproblemen veroorzaken). Om ervoor te zorgen dat dit principe wordt nageleefd, wordt u tijdens de sessies begeleid door een professioneel team van facilitators.

Alle respectvolle input zal worden geaccepteerd en er moet openheid zijn om te proberen de onderliggende oorzaken van haat te begrijpen zonder te oordelen. Het panel zal zich richten op het vinden van oplossingen die ons in staat stellen om harmonieuzer te leven in onze samenlevingen.

2 / Opdracht:

Waar ga ik aan werken?

Het Europese burgerpanel voor "Haat in onze samenleving bestrijden" heeft als doel de volgende vraag te beantwoorden:

"Wat kunnen we doen tegen haat en hoe kunnen we het wederzijdse respect in onze samenlevingen vergroten?"

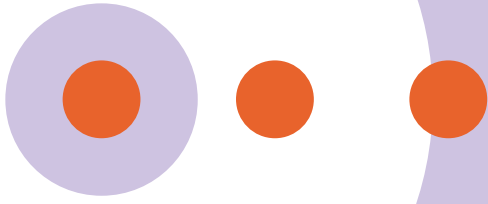
Het panel zal zich met name richten op het identificeren van mogelijke beleidsacties en alle relevante spelers hierbij op verschillende niveaus betrokken moeten worden, inclusief beleidsmakers, het maatschappelijk middenveld, de particuliere sector en burgers. Er zijn verschillende vragen die u zullen helpen dit onderwerp te navigeren en hulpmiddelen en acties voor te stellen die geïmplementeerd kunnen worden om haat in onze samenleving te bestrijden.

In Sessie 1, die plaatsvindt in Brussel, ontwikkelt u een gemeenschappelijk inzicht in wat haat precies is en wat de doelstellingen van het burgerpanel zijn. Samen met de andere burgers begint u met het uitpakken van emoties en ideeën over haat, onder andere door te praten met en te luisteren naar gastsprekers, getuigenissen en deskundigen. U zult de verschillende oorzaken en drijfveren van haat identificeren, evenals mogelijke actiegebieden waarin haat in de samenleving kan worden bestreden.

In Sessie 2, die online plaatsvindt en voortbouwt op het werk van sessie 1, ontwikkelt u ideeën over hoe u het haatprobleem in de samenleving kunt bestrijden. Deze ideeën kunnen als ontwerpaanbevelingen worden beschouwd.

In Sessie 3, die plaatsvindt in Brussel, zult u deze ideeën en aanbevelingen verder uitwerken met de steun van ervaren facilitators, personen uit het maatschappelijk middenveld en inhoudsdeskundigen. Uiteindelijk worden deze ideeën de definitieve aanbevelingen om haat in Europa te bestrijden.

HET UITEINDELIJKE RESULTAAT van het panel zal een lijst van aanbevelingen zijn die de toekomstige werkzaamheden van de Europese Commissie op het gebied van de bestrijding van haatuitingen en haatmisdrijven zal ondersteunen. De aanbevelingen zullen als leidraad dienen om de EU en haar lidstaten te helpen over te stappen van haat en verdeeldheid naar het gedeelde genot van Europese waarden, zoals vastgelegd in het Verdrag van de Europese Unie. Deze omvatten respect voor mensenrechten en waardigheid, en een samenleving waar tolerantie, non-discriminatie en pluralisme zegeviereren.

3 / Onderwerp:

Wat moet ik weten over haat?

HAAT EN DE VERSCHILLENDE VORMEN ERVAN BEGRIJPEN

We denken allemaal dat we weten wat haat is, maar toch is het **niet gemakkelijk te definiëren**, omdat uitingen van haat veelzijdig, uiteenlopend en complex zijn. Het kan variëren van zeer subtiele vormen tot veel explicietere vormen. Haat kan een innerlijk gevoel blijven, maar kan ook tot gewelddadige acties leiden (zoals die waartoe gewelddadige extremistische ideologieën aanzetten). Het kan zich in allerlei vormen manifesteren: van verbaal geweld of beledigingen tot pesten, intimidatie, desinformatie waarin minderheden in een verkeerd en ongunstig daglicht worden afgeschilderd, bedreigingen of oproepen tot geweld, tot fysiek geweld of zelfs moord.

De **Haatpiramide** is een vereenvoudigde illustratie van wat we de bouwstenen van haat kunnen noemen, van vooringenomenheid tot de ergste levensbedreigende uitingen. In een piramide worden de hogere niveaus ondersteund door de lagere niveaus. Deze lagere niveaus zijn vaak onbewust, zodat de persoon zich er niet van bewust is dat ze een vorm van discriminatie uitoefenen of bijdragen aan haat of wantrouwen. Als mensen of instellingen gedrag op de lagere niveaus als aanvaardbaar of "normaal" beschouwen, heeft dit tot gevolg dat het gedrag op het volgende niveau meer aanvaard wordt.

De Haatpiramide toont een **mogelijk traject** van steeds verder doordringende systemen van onderdrukking die een negatieve invloed hebben op individuen, instellingen en de samenleving in het algemeen. Van individuele emoties en gevoelens tot het ontstaan van bevooroordeelde houdingen en gedragingen, kan er een ontwikkeling ontstaan naar georganiseerde en systematische discriminatie, tot en met de meest gewelddadige criminele daden.

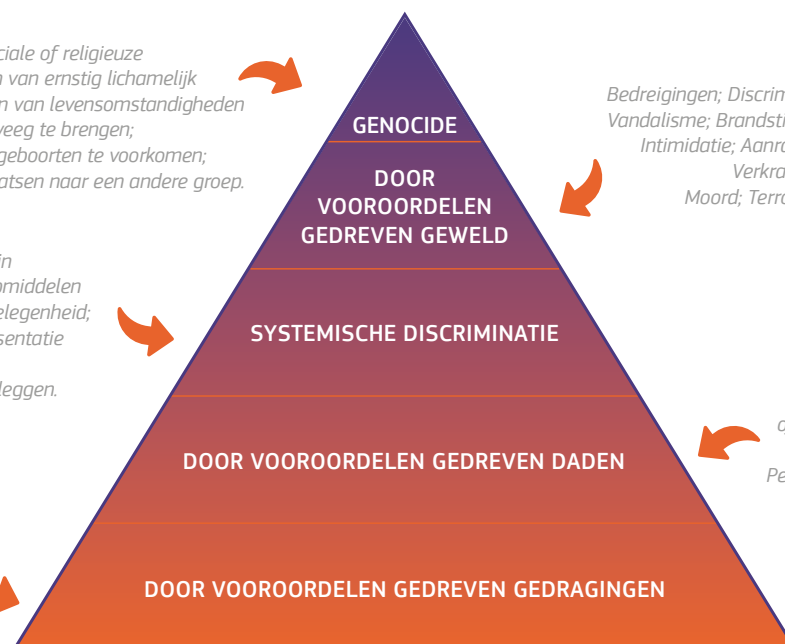
In de EU manifesteert **systemische discriminatie** zich in allerlei verschillende vormen. Aanhoudende fenomenen zoals discriminerende aanwervingsprocedures, etnische profilering door wetshandavingsinstanties⁴, negatieve stereotypen die door de media in stand worden gehouden, verschillen in onderwijsniveau of loonverschillen tussen mannen en vrouwen bewijzen dat discriminatie nog steeds een realiteit is en dat de vooroordelen die eraan ten grondslag liggen diep in onze samenleving zijn ingeworteld.

Voor die mensen die meerdere kenmerken bezitten die een reden zijn om buitengesloten te worden uit onze sociale, economische en politieke structuren (bijv. geslacht, religie, huids-

Met de bedoeling een nationale, etnische, raciale of religieuze groep te vernietigen; Doden; Het veroorzaken van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel; Het opzettelijk toebrengen van levensomstandigheden die berekend zijn om fysieke vernietiging teweeg te brengen; Het opleggen van maatregelen bedoeld om geboorten te voorkomen; Kinderen van de groep onder dwang overplaatsen naar een andere groep.

Verschillen in het strafrecht; Segregatie in huisvesting; Ongelijke verdeling van hulpmiddelen voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid; Kiezersonderdrukking; Gebrek aan representatie in de media of in onderwijsmateriaal; Mensenrechtenactivisten het zwijgen opleggen.

Oogkleppen; Angst voor anders-zijn; Stereotypering; De neiging om zich tot bepaalde soorten mensen te richten of zich er juist van af te keren; Jezelf beperken tot informatie die je bestaande overtuigingen bevestigt; Gebrek aan bewustzijn van je eigen voorrechten.

Bedreigingen; Discriminatie; Vandalisme; Brandstichting; Intimidatie; Aanranding; Verkrachting; Moord; Terrorisme.

Micro-agressies; Sociale vermijding en/of uitsluiting; Schelden; Belachelijk maken; Pesten; Ontmenselijking; Discriminatie.

⁴ Zie: FRA: [Stop discriminatie en etnische profilering in Europa](#) | Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (europa.eu)

kleur of seksuele geaardheid), spreken we van **meervoudige of intersectionele discriminatie**. Voor hen is de situatie zelfs nog moeilijker, omdat ze te kampen hebben met buitensporige golven van haat, ongelijkheid en onrecht, wat de **discriminatie cyclus** alleen maar versterkt. Haat kan ook gericht zijn tegen mensen die opkomen voor mensenrechten, bijvoorbeeld als onderdeel van hun beroep.

HAAT IN DE EU: FEITEN EN CIJFERS

Het is niet eenvoudig om exacte cijfers te vinden over de omvang van het haatfenomeen. Eerst en vooral is de **gegevensverzameling op het niveau van de lidstaten fragmentarisch**, vanwege de verschillende benaderingen voor het melden en registreren van haatmisdriven door wetshandavingsinstanties. Het is ook moeilijk om een representatieve kwantificering te maken van de hoeveelheid haatzaaiende uitlatingen die online circuleren. De omvang van de haat wordt daarom waarschijnlijk **grotendeels onderschat**. Toch suggereren gegevens over haatmisdriven die op internationaal niveau zijn verzameld en gebaseerd zijn op de beschikbare officiële statistieken⁵ een algemene stijging van 26% tussen 2021 en 2022. Hieronder volgen enkele niet-uitputtende maar wel illustratieve cijfers die op EU-niveau beschikbaar zijn:

- Van de acht miljoen online berichten die in de EU werden geanalyseerd, is **het niveau van haatdragende toxiciteit tussen januari 2023 het midden van september 2023 met 30% gestegen**. De niveaus zijn hoger in het Frans, Russisch, Slowaaks en Spaans.⁶
- Hoewel het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) in 2023 meldde dat er jaarlijks ongeveer duizenden officieel geregistreerde antisemitische incidenten plaatsvinden⁷, zijn deze cijfers waarschijnlijk veel te laag ingeschat. Volgens een FRA-enquête uit 2018 over antisemitische ervaringen van Joodse mensen vinden **9 van de 10 Joden dat het antisemitisme in hun land is toegenomen**, 71% vermijdt het dragen of tonen van voorwerpen die hen als Joods zouden kunnen identificeren en 79% van de incidenten wordt niet gemeld.⁸
- Volgens een andere FRA-enquête heeft **55% van de respondenten tussen 2022 en 2023 meer dan drie keer te maken gehad met rassendiscriminatie in de EU**.⁹
- **Eén op de drie vrouwen**, zowel in de EU als wereldwijd, heeft **minstens één keer** in haar leven te maken gehad met **lichamelijk of seksueel geweld**. Minstens twee vrouwen per week worden in de EU vermoord door een intieme partner of familielid.¹⁰
- Intimidatie vanwege een etnische of allochtone achtergrond kwam in 2017 vaak voor bij **één op de vier moslims** die in de EU wonen, waarbij **bijna de helft in het jaar daarvoor onder zes of meer incidenten geleden hebben**.¹¹
- Het FRA vond bewijs van **een toename van anti-Roma-retoriek in de media en op sociale netwerken tijdens de COVID-19-crisis**, in ten minste 13 EU-lidstaten (van de 15 die onderzocht werden), waarbij oude stereotypes dat Roma een bedreiging voor de volksgezondheid vormen, opnieuw werden aangewakkerd.¹²

⁵ Zie: <https://hatecrime.osce.org/>

⁶ Zie: gegevens van het door de EU gefinancierde project "European Observatory of Online Hate" <https://eoooh.eu/>

⁷ Zie: FRA, [Antisemitism in 2022 - Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU | Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten \(europa.eu\)](#)

⁸ Zie: FRA, [Ervaringen en percepties van antisemitisme/Tweede enquête over discriminatie en haatmisdriven tegen Joden in de EU \(europa.eu\)](#)

⁹ Zie: FRA, [Being Black in the EU - Experiences of people of African descent, 2023](#)

¹⁰ Zie: Europese Commissie, Persbericht '[EU calls for end of violence against women](#)' november 2023

¹¹ Zie: FRA, [Second European Union Minorities and Discrimination Survey Muslims - Selected findings, 2017](#)

¹² Zie: FRA, [Coronavirus pandemic in the EU - impact on Roma and Travellers, 2020](#)

Haat kan **ingrijpende gevolgen** hebben voor de slachtoffers en een negatieve invloed hebben op hun **mentale en fysieke gezondheid** en hun **sociaal en economisch welzijn**. Slachtoffers van haatzaaiende uitlatingen of haatmisdriven worden ook vaak blootgesteld aan politieke en sociale uitsluiting wat hen ervan weerhoudt dergelijke misdrijven aan te geven of gebruik te maken van slachtofferhulp. Bovendien riskeren slachtoffers die wel aangifte doen van haatervaringen vaak secundaire victimisatie (bijkomende schade die niet het directe gevolg is van de criminele daad, maar van de manier waarop instellingen en andere personen met het slachtoffer omgaan). Vooral voor kinderen die het slachtoffer zijn van haatuitingen, kan dit ernstige schade toebrengen aan hun geestelijke gezondheid en hun persoonlijke ontwikkeling op lange termijn, waardoor hun vermogen om een normaal en veilig leven te leiden in het gedrang komt.

Misdaden die door haat worden veroorzaakt, sturen een boodschap van afwijzing en devaluatie van hele groepen en gemeenschappen en de personen die deze groepen en gemeenschappen vormen, zijn bang en ervaren grote angst die van **generatie op generatie** kan worden **doorgegeven**, omdat kinderen angst en wantrouwen aanleren door de ervaringen van hun ouders. Tot slot **legt haat het zwijgen op** aan individuen die tot een groep behoren die het risico loopt het slachtoffer te worden van haat, waardoor het recht op vrije meningsuiting wordt belemmerd.

WAT HEEFT DE EU TOT NU TOE GEDAAN OM DIT PROBLEEM AAN TE PAKKEN?

De Europese Unie heeft **waarden** zoals respect voor "menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en respect voor de mensenrechten, inclusief de rechten van personen die tot minderheden behoren" in haar oprichtingsverdragen vastgelegd. Alle vormen van haat en onverdraagzaamheid zijn onverenigbaar met deze fundamentele rechten en waarden. Alle EU-instellingen hebben initiatieven tegen haat genomen. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van het actiekader op EU-niveau, dat zowel regelgevings- als beleidsinitiatieven omvat.

Door haat gedreven misdrijven en uitingen zijn illegaal volgens de EU-wetgeving. Het [Kaderbesluit van 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen van uitingen van racisme en vreemdelingenhaat](#) stelt dat het publiekelijk aanzetten tot geweld of haat op grond van ras, huidskleur, godsdienst, afstamming, dan wel nationale of etnische afkomst strafbaar moet worden gesteld.

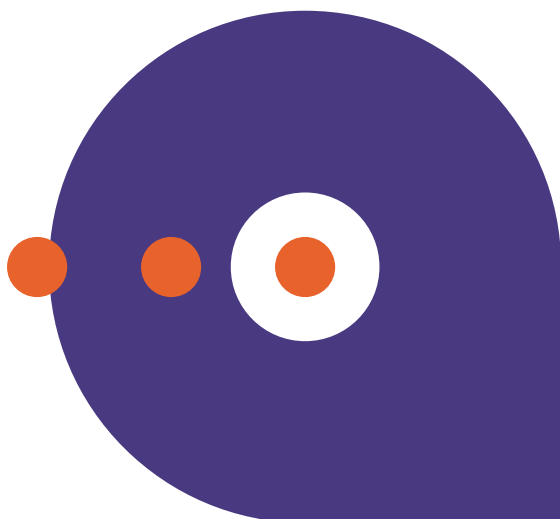
De Commissie wil ervoor zorgen dat het kaderbesluit volledig en correct wordt toegepast, met name door inbreukprocedures in te stellen, die op hun beurt tot maatregelen in elf lidstaten hebben geleid. Toch kan de Commissie niet ingrijpen in individuele gevallen van haatzaaiende uitingen of haatmisdaden. Deze blijven namelijk **de bevoegdheid van de nationale wetshandavingsinstanties**, die gevallen van vermeende haatzaaiende uitingen of haatmisdaden moeten onderzoeken, vervolgen en berechten.

Op 6 december 2023 heeft de Europese Commissie een [mededeling aangenomen over "Geen plaats voor haat: een Europa verenigd tegen haat."](#) Het is een oproep aan alle Europeanen om zich te verzetten tegen haat en op te komen voor tolerantie en respect. Met deze mededeling wil de Commissie **de inspanningen vergroten om haat in al zijn vormen te bestrijden**, door de maatregelen op verschillende beleidsterreinen, zoals veiligheid, digitaal, onderwijs, cultuur en sport, te versterken. Specifieke voorstellen die in de mededeling worden aangekondigd, omvatten extra financiering om gebedshuizen te beschermen, nieuwe initiatieven tegen online bedreigingen en een versterkte samenwerking met actoren uit het maatschappelijk middenveld.

De Europese Commissie voert ook een actief beleid om haat te bestrijden, waaronder specifieke uitwisselingen en tools om de handhaving door de nationale autoriteiten te ondersteunen. Het heeft **speciale EU-strategieën** aangenomen, zoals de [EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het joodse leven](#), [het strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma](#) en een [EU-actieplan tegen racisme](#) in bredere zin. De strategieën zijn **niet wettelijk bindend**, maar omvatten een reeks acties waarvan de EU-instellingen, agentschappen en instanties of nationale autoriteiten worden aangemoedigd om deze te ondernemen om een bepaalde kwestie aan te pakken. Om een voorbeeld te geven: de EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme moedigt EU-instellingen en lidstaten aan om acties te ondernemen zoals het financieren van of het samenwerken met onlineplatforms om antisemitisme online te bestrijden, maar ook maatregelen om het onderwijs en het onderzoek naar de Holocaust en de herdenking van de Holocaust te bevorderen.

Om de **uitdagingen van online haat** het hoofd te bieden, heeft de EU bovendien een reeks wetten en initiatieven ontwikkeld om de verschillende bedreigingen in de digitale sfeer aan te pakken. In 2016 heeft de EU samen met grote sociale mediaplatforms een vrijwillige gedragscode gelanceerd om illegale haatuitingen online tegen te gaan. [De Digital Services Act \(DSA\)](#) bevat nieuwe verplichtingen voor online platforms om illegale inhoud, waaronder illegale haatzaaiende uitlatingen, tegen te gaan.

In 2021 heeft de [Commissie ook een mededeling aangenomen](#) waarin de Raad van de Europese Unie (een andere EU-instelling die de lidstaten vertegenwoordigt) wordt verzocht om unaniem en met instemming van het Europees Parlement een besluit aan te nemen dat **de huidige lijst van "EU-misdrijven"** in artikel 83, lid 1, VWEU zou uitbreiden tot haatmisdriven en haatzaaiende uitlatingen. Als het besluit van de Raad zou worden aangenomen, zou de Europese Commissie nieuwe secundaire wetgeving kunnen voorstellen die de EU in staat stelt om naast racistische of xenofobe motieven ook andere vormen van haatzaaiende en haatmisdriven strafbaar te stellen.

WAT ZIJN DE UITDAGINGEN ALS WE OVER HAAT PRATEN EN ER TEGEN OPTREDEN?

In dit hoofdstuk willen we op een niet-uitputtende, maar toch illustratieve manier een aantal kwesties onder de aandacht brengen die de discussie over haat bijzonder moeilijk maken. Deze indicatieve lijst sluit niet uit dat er tijdens de paneldiscussies nog andere naar voren kunnen komen.

1. Praten over haat kan **gevoelig** en **erg persoonlijk** zijn, sterke emotionele reacties teweegbrengen en pijnlijke herinneringen of persoonlijke ervaringen naar boven brengen. Een bijkomende complicatie is dat haat definiëren **erg subjectief** kan zijn, ondanks de bestaande wettelijke definities.

2. Het is makkelijker gezegd dan gedaan om een **evenwicht** te vinden tussen **vrijheid van meningsuiting** en de noodzaak om **haatzaaiende uitingen** te bestraffen en **te voorkomen**. Vrijheid van meningsuiting is een grondrecht en vormt één van de essentiële fundamenten van een democratische samenleving. Het omvat niet alleen "informatie" of "ideeën" die als niet-beledigend worden beschouwd, maar ook uitingen die beledigend, choquerend of verontrustend zijn. De mensenrechtenwetgeving erkent echter dat de vrijheid van meningsuiting **niet mag worden misbruikt om aan te zetten tot haat en geweld**. In bepaalde democratische samenlevingen kan het zelfs noodzakelijk worden geacht om alle vormen van meningsuiting die haat verspreiden, aanzetten, bevorderen of rechtvaardigen op basis van onverdraagzaamheid, te bestraffen of te verhinderen, op voorwaarde dat de opgelegde inmenging in verhouding staat tot het nagestreefde legitieme doel.

De grenzen tussen vrijheid van meningsuiting en een haatzaaiende uiting zijn niet altijd even duidelijk, maar de jurisprudentie van het **Europees Hof voor de Rechten van de Mens** geeft richtlijnen over de vraag of een bepaalde uiting al dan niet een haatzaaiende uiting is.¹³

3. De reikwijdte van het optreden op EU-niveau wordt bepaald door het kaderbesluit van 2008 inzake racisme en vreemdelingenhaat. Sinds de goedkeuring van het Kaderbesluit zijn de Verdragen veranderd en zijn de misdrijven waarvoor de EU wetten kan uitvaardigen, beperkt tot een lijst waarop haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven niet voorkomen. Daarom werd er een wijziging van de Verdragen voorgesteld, die nu in behandeling is bij de Raad van de Europese Unie. Tot die tijd is het voor de Commissie niet mogelijk om hierover een wetgeving voor te stellen.

4. De toepassing van de wetten inzake het criminaliseren van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven verschilt per EU-land en helaas **zijn niet alle EU-landen even veilig voor alle gemeenschappen**. Wat in de ene lidstaat als een haatmisdrijf wordt beschouwd, wordt in een andere lidstaat niet altijd als zodanig beschouwd. Dit is met name het geval voor haatmisdrijven op basis van **seksuele geaardheid**, die momenteel niet onder de EU-wetgeving vallen. Een andere relevante EU-wetgeving die moet worden vermeld, is de richtlijn inzake Slachtofferrechten welke minimumnormen vaststelt voor de rechten, de ondersteuning en bescherming van slachtoffers van misdrijven, inclusief slachtoffers van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen, en die ervoor zorgt dat personen die het slachtoffer zijn van een misdrijf worden erkend en met respect worden behandeld.

5. Het **kennisniveau** over de vooroordelen en de redenen waarom mensen worden gehaat, is **ongelijk en vrij oppervlakkig**, zowel bij de algemene bevolking als bij professionele hulpverleners of zelfs politieagenten. Bestaande definities van andere internationale organisaties of organisaties die de betrokken gemeenschappen vertegenwoordigen, kunnen hierbij nuttige aanwijzingen geven. Toch zijn er redenen voor haatzaaiende uitlatingen of vooroordelen waarbij de definitie minder duidelijk of minder ontwikkeld is.¹⁴

6. Haatmisdrijven of haatuitingen zijn **vaak onzichtbaar**: ze worden helemaal niet gemeld of door de politie die de claims van de slachtoffers verzamelt, niet geregistreerd als haatmisdrijven. Hierdoor blijven haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven onzichtbaar in officiële statistieken en registraties. Op dezelfde manier zien rechtssystemen soms **bewijzen over het hoofd dat een misdrijf gedreven is door vooroordelen**, wat betekent dat haatmisdrijven soms niet als zodanig worden herkend. Als er geen gegevens beschikbaar zijn, wordt er aangenomen dat er geen probleem is, en dus ook geen beleid. Elke EU-lidstaat heeft statistieken en andere informatie nodig om een vollediger en nauwkeuriger beeld te krijgen van de situatie in de praktijk.

¹³ Zie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens, [Factsheet - Hate Speech](#), 2023

¹⁴ Zie voor meer informatie de [aanbeveling van de Raad van Europa over de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen](#), 2022

4/ Praktische informatie

We kijken ernaar uit u te verwelkomen op de eerste panelsessie die begint op **vrijdag 5 april (14.00 uur)** in Brussel, België. Hieronder vindt u wat praktische informatie om u voor te bereiden op uw reis en uw deelname aan de meetings. Ter herinnering:

De gesprekken zullen plaatsvinden over een periode van drie weekenden, van **vrijdagmiddag tot zondagmiddag. Sessies 1 en 3 (5-7 april en 17-19 mei)** zullen persoonlijk plaatsvinden (in Brussel) en **sessie 2 zal online zijn (26-28 april)**.

1. UITGAVEN

Er wordt een vergoeding van EUR 90,00 per sessie en/of reisdag voorzien. De vergoedingen worden betaald na de sessies, nadat de deelname aan de hand van de aanwezigheidslijst is bevestigd.

2. LOGISTIEK REISARRANGEMENTEN

U hebt uw reisschema en e-ticket ontvangen of zult deze nog ontvangen. Mocht u nog vragen hebben over uw reisarrangementen, laat het ons dan weten door contact met ons op te nemen via info@futureu.events

TRANSFERS

Transfer bij aankomst: Bij aankomst op de luchthaven/treinstation wordt u verwelkomd door medewerkers van de Europese Burgerpanels met een welkomstbord of -poster, die u naar de transferbus zullen begeleiden. Als u moeite hebt om het personeel te vinden, bel dan +32 460 22 40 27.

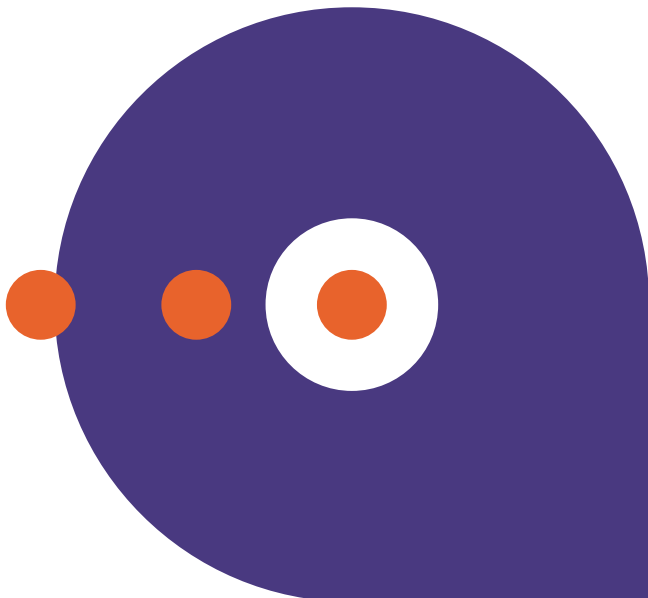
Met het vliegtuig: Op de luchthaven, nadat u uw bagage hebt opgehaald, gaat u naar de balie in de aankomsthal waar onze medewerkers op u staan te wachten.

Met de trein: Op het treinstation Brussel-Zuid gaat u naar het "Prêt à Manger" café waar onze medewerkers op u staan te wachten met een welkomstbord/poster.

In het hotel: Er worden bustransfers georganiseerd van uw hotel naar het gebouw van de Europese Commissie, waar de panels zullen plaatsvinden. U dient zich vóór de geplande vertrektijd te melden in de grote zaal van het hotel. Ons team wijst u de weg naar de pendelbus. Als u er de voorkeur aan geeft om de gebouwen van de Europese Commissie op eigen gelegenheid te bereiken, laat ons supportteam dit dan weten vóór u vertrekt.

Eenmaal in Brussel: Als er na de vergaderingen sociale evenementen zoals diners plaatsvinden, dan wordt er een groepstransfer met een pendelbus georganiseerd van de gebouwen van de Europese Commissie naar de locatie van het sociale evenement. Na afloop wordt er voor groepstransfers een pendelbus geregeld van de locatie naar uw hotel. U bent natuurlijk vrij om na het sociale evenement de stad te verkennen en op eigen gelegenheid terug te keren naar het hotel.

Transfers bij vertrek: Wij regelen de transfers van uw hotel naar de luchthaven/treinstation van vertrek. De vertrektijd wordt aangegeven op een mededelingenbord in de lobby van het hotel.

VERBLIJF

Ons team zal u verwelkomen bij aankomst in het hotel. Een één-persoonskamer, met ontbijt en gratis wifi is voor u gereserveerd. Raadpleeg uw boekingsbevestiging die per e-mail is verzonden. Houd er wel rekening mee dat u zelf verantwoordelijk bent voor de kosten voor alle extra's (bijv. minibar, roomservice, telefoon, hotelbar, wasservice, vroege check-in of late check-out etc.) en dat deze niet worden gedekt door de organisatoren. Gelieve alle extra kosten rechtstreeks in het hotel te betalen vóór uw vertrek.

3. OVERIG

• Dresscode

Breng smart-casual kleding mee voor de sessies, een warme jas en een sjaal en een waterdichte winterjas, evenals warme comfortabele schoenen en een paraplu. De temperaturen zullen waarschijnlijk rond de 11°C liggen en iets hoger in mei, maar zorg er wel voor dat u voorbereid bent op het wisselvallige Belgische weer!

• Drinkwater

Kraantjeswater is veilig om te drinken in België. Flessenwater of gefilterd water is beschikbaar en gratis tijdens alle sessies, maaltijden en sociale evenementen.

• Tijdzone

De huidige tijd is CET - Midden-Europese tijd (UTC/GMT +1 uur en UTC+2 vanaf 31 maart).

• Toeristische informatie

Brussel heeft een rijke geschiedenis, architectuur, gastronomie, cultuur en nog veel meer! Raadpleeg zeker de website van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om alle culturele activiteiten die tijdens uw verblijf mogelijk zijn te ontdekken.

• Contact

Ons team zal zowel vóór als tijdens de sessies beschikbaar zijn. Als u bij aankomst problemen ondervindt of als uw vluchtgegevens gewijzigd zijn, neem dan contact met ons op via e-mail: info@futureU.events

• Vertolking

De sessies zullen dankzij een team van professionele tolken in de 24 officiële talen van de EU worden gehouden. Om hen te helpen, vragen we u om duidelijk en niet te snel te spreken tijdens uw sessie.

4. TOEGANG TOT HET GEBOUW

Het eerste en laatste panelweekend zal plaatsvinden in de gebouwen van de Europese Commissie in Brussel. Raadpleeg de agenda voor meer informatie over de juiste gebouwen en zalen. Het gebouw van de Europese Commissie is toegankelijk met een bezoekerspas ("V-pass"). U krijgt de "V-pass" voor het evenement via e-mail toegestuurd. Vergeet niet om u via deze e-mail te registreren om het proces af te ronden en uw V-pass QR-code te krijgen. Als u uw V-pass niet heeft ontvangen, neem dan contact met ons op via e-mail: info@futureu.events Houd er rekening mee dat het minstens 20 minuten kan duren om de veiligheidscontrole bij aankomst in het gebouw van de Europese Commissie te voltooien. Houd uw V-Pass, identiteitskaart of paspoort bij de hand, want het beveiligingspersoneel zal u vragen om deze te zien.

Alle deelnemers:

- zijn verplicht een geldig paspoort of identiteitskaart te tonen voordat ze het gebouw betreden;
- zijn verplicht zich te onderwerpen aan veiligheidscontroles bij de ingang;
- worden geadviseerd de uitnodigingsbrief of een ander document bij zich te hebben waaruit hun deelname duidelijk blijkt (bijv. inschrijvingsmail)

5. HELPDESK, INTERNETTOEGANG

Er is een helpdesk bij de ingang van de sessieruimtes. Onze medewerkers zullen u assisteren en eventuele vragen beantwoorden. U hebt toegang tot het internet via Wi-Fi-hotspots. De wachtwoorden worden op de dag van de meeting meegedeeld.

6. TOEGANKELIJKHEID

De gebouwen van de Europese Commissie zijn volledig toegankelijk voor mensen met een handicap. Geef bij de online registratie eventuele speciale behoeften en dieetwensen aan.

